

NACHLEBEN.

LA PINTURA
COM A ART
CONCEPTUAL

Comissariat / Comisariado / Curatorship:
ES BALUARD MUSEU

Planta 0. Espai A

Del 31 de gener de 2025
al 6 de juliol de 2025

ÍNDEX

• Glossari	Pàg. 5
• Presentació	Pàg. 8
• El gest o la pròpia acció de pintar com a procés generador de la imatge	Pàg. 10
• El context com a contingut	Pàg. 24
• La identitat	Pàg. 28
• Títols originals de les obres	Pàg. 43

GLOSSARI

Art abstracte

És un estil d'art que no cerca representar imatges o objectes de manera realista.

Fuig de la imitació d'allò natural i de la representació d'objectes que es puguin identificar.

En lloc d'això, utilitza formes, colors, línies o textures per a expressar emocions, idees o sensacions.

Art conceptual

És una forma d'art on el més important és la idea que es vol transmetre.

És més important el missatge i la reflexió que l'aspecte visual de l'obra.

Per exemple, un artista conceptual pot crear una obra escrivint una sola paraula a una paret o utilitzant objectes del dia a dia. Això obliga l'espectador a pensar, a cercar un significat.

Art postmodern

Aquest concepte fa referència a un període cultural de finals de la dècada de 1980.

L'art postmodern neix com a rebuig cap a la modernitat. No defineix cap estil artístic en concret.

Els i les artistes de l'art postmodern cerquen un llenguatge i estil propi. Hi ha diversitat d'estils!.

Així es caracteritza per:

- Reutilitzar elements d'altres estils i obres.
- Combinar tècniques, materials i estils
- Integrar elements propis de mitjans de comunicació.

Bastidor

És l'estructura de fusta o metall que s'utilitza per a tensar i mantenir subjecta la tela d'un quadre.

Identitat

És la manera com una persona o un grup es defineix a si mateix.

És com el conjunt d'elements que ens fan únics: la nostra personalitat, creences, valors, experiències, cultura o llengua.

Podem dir que la identitat és una combinació de les influències que rebem i les decisions que prenem per a construir qui som.

Nachleben

És una paraula d'origen alemany que vol dir "vida posterior".

A l'àmbit cultural s'utilitza per a definir les idees o les expressions artístiques que perduren en el temps.

És a dir, que sobreviuen més enllà del moment històric en el qual varen aparèixer.

El concepte de Nachleben té el seu origen en dos grans pensadors alemanys de principis de segle XX (20): Walter Benjamin i Aby Warburg.

Pintura del gest o gestualisme

És un tipus d'art on l'artista expressa les seves emocions mitjançant gestos espontanis amb el pinzell o altres eines. Les línies, els traços i les taques transmeten l'energia i la personalitat de l'artista.

PRESENTACIÓ

Nachleben. La pintura com a art conceptual

és una exposició que vol contribuir a la comprensió de la història de l'art recent i en especial de la pintura.

L'exposició vol donar resposta a una sèrie de qüestions:

- Per què la pintura és la forma d'art més conceptual de totes?
- Per què qualsevol imatge pot ser una pintura?
- Per què l'abstracció és clau en l'art del segle XX (20)?
- Per què continuem parlant de pintura?
- A què anomenem avui pintura?

La història de la pintura es pot explicar de diferents maneres i totes arriben a una mateixa conclusió: la pintura és l'art on la idea és la base fonamental.

Al llarg del segle XX (20) la pintura va perdre el seu domini dins la història de l'art. L'art tradicional fet amb pinzell i pintura ja no era la forma principal d'expressió artística. Varen aparèixer noves maneres de crear art com la fotografia, el cinema i l'art conceptual. Per això, fins i tot s'arribà a dir que la pintura havia mort.

D'aquesta mort i les diferents crisis varen sorgir noves formes de pintar.

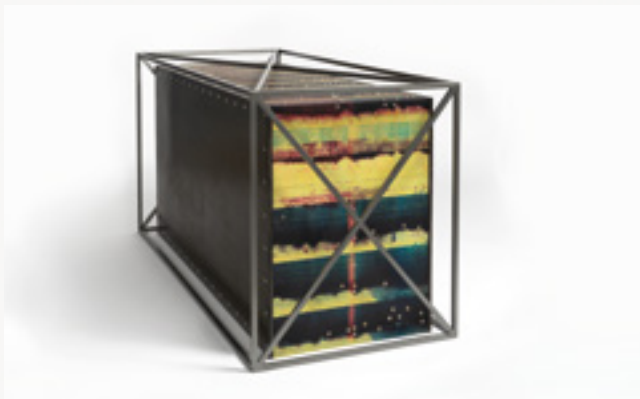
L'objectiu d'aquesta exposició és mostrar les diferents possibilitats de la pintura en l'art contemporani d'avui en dia. La pintura després de la mort de la pintura! D'aquí prové el títol de l'exposició, **Nachleben**.

La selecció d'obres d'aquesta exposició procedeix de:

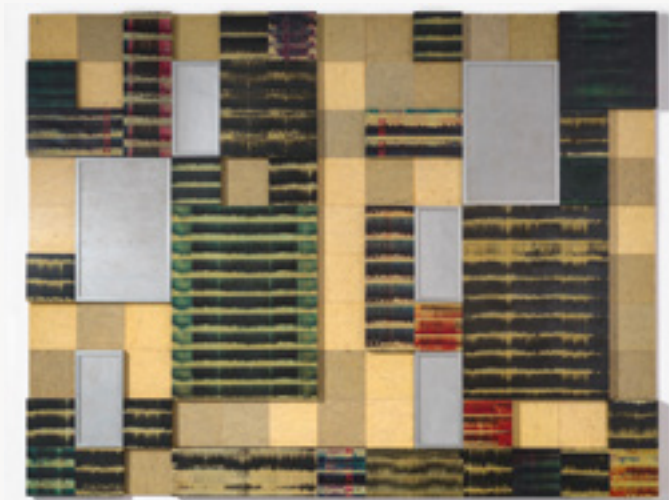
- Fons de la Col·lecció d'Es Baluard Museu
- Obres de titularitat pròpia
- Dipòsits d'entitats
- Col·leccions particulars com la Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié

L'exposició es divideix en 3 àmbits:

- El gest o la pròpia acció de pintar com a procés generador de la imatge
- El context com a contingut
- La identitat

Títol i any: Mare Pintura 22, 1978-2000
Autor: Antoni Socías

Títol i any: Mare Pintura 23, 1978-2002
Autor: Antoni Socías

EL GEST O LA PRÒPIA ACCIÓ DE PINTAR COM A PROCÉS GENERADOR DE LA IMATGE

L'exposició s'inicia amb dues obres
de l'artista Antoni Socías:
Mare Pintura 22 i Mare Pintura 23

Aquesta sèrie és un homenatge a la pintura.
Socías veu la pintura com la mare
de totes les expressions artístiques.

Aquestes obres estan fetes
amb una màquina rotativa offset.
Es tracta d'un tipus d'impressora molt utilitzada
per a produir diaris, revistes o llibres.

D'aquesta manera, l'autor vol recordar
que allò essencial de la pintura és el gest.
Encara que en aquesta obra
el faci una màquina.

També és la forma de demostrar
que en el món de l'art res està mort
Sempre trobam noves solucions
per a plantejar una obra d'art.

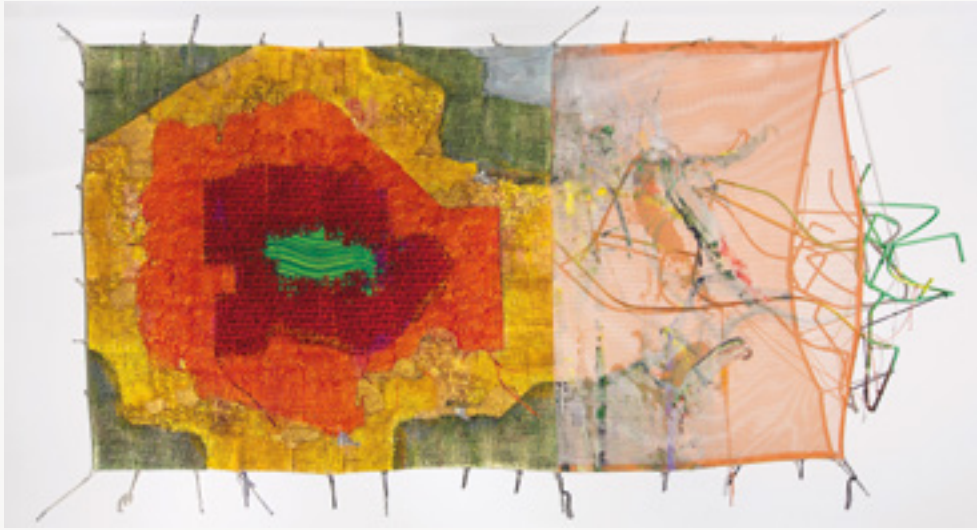
Títol i any: [Soñé que revelabas IV](#), 2000

Autor: Juan Uslé

Soñé que revelabas IV forma part d'una sèrie.
L'obra està formada per un conjunt de franges horitzontals
que contrasten amb la verticalitat de la tela.

La repetició de pinzellades,
de forma estructurada i ordenada,
vol mostrar el ritme del cor de l'artista.
És com un registre dels seus batecs!.

En aquest quadre destaca l'obscuritat.
Amb l'ús del color negre,
l'artista vol representar com la memòria,
la llum i les imatges es van esborrant.

Títol i any: Coalició Emocional Abstracta, 1998
 Autor: Fabian Marcaccio

L'obra de Fabian Marcaccio explora la supervivència de la pintura a l'era digital. Mostra l'evolució de la pintura utilitzant materials industrials que es combinen amb altres mitjans com la fotografia o l'escultura.

Marcaccio treballa amb diferents capes. La superposició de fotografies ampliades fa desaparèixer les pinzellades de les primeres capes.

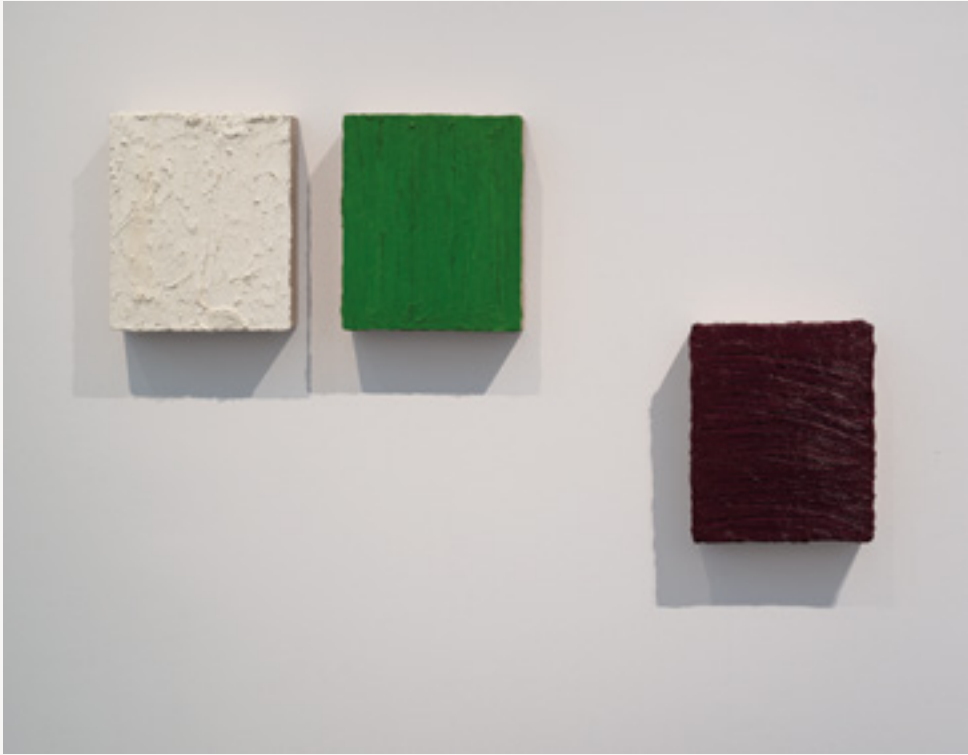
També cal destacar que aquesta obra és una pintura amb dimensió escultòrica, no és recta ni plana. Normalment tots els quadres tenen un **bastidor**. Però en aquest cas tenim una tela col·locada sobre una armadura de tubs i fermada a la paret! Això dona volum i relleu a la tela.

Títol i any: Nova Zelanda, 2008
Autor: Helmut Dorner

Helmut Dorner es caracteritza per explorar els límits físics i conceptuals de la pintura: la superfície, la densitat i el volum.

Així, en aquesta obra, experimenta amb materials com el plexiglàs i el metacrilat. L'acabat transparent d'aquests materials fa que la pintura acrílica i els esmalts generin formes que recorden el marbre.

Títol i any: Sense títol, 2009
Autor: Teo Soriano

El procés creatiu de Teo Soriano es basa en aplicar una capa de pintura sobre materials reciclats.

Per a aquest artista són molt importants els materials sobre els quals pinta, ja que d'aquesta forma aconsegueix diferents textures.

Títol i any: [Sense títol](#), 1989

Autor: José María Sicilia

José María Sicilia experimenta amb la matèria, la textura i la seva relació amb la llum.

En aquest quadre, l'autor utilitza pasta acrílica mesclada amb cera sobre una superfície blanca.

El resultat és una textura rica en matisos.

Això dona profunditat al quadre

i també crea diferents efectes produïts per la llum.

Títol i any: [Piedra blanca sobre piedra negra](#), 1989
Autor: Miquel Barceló

Miquel Barceló experimenta amb el paisatge a través de la matèria i les textures.

En aquesta obra podem observar un paisatge simple, molt centrat en la llum i les transparències.

La pintura de Barceló es va fer molt i molt simple a partir d'un viatge que va fer a Àfrica. A partir d'aquest moment, va dur a terme la seva sèrie de pintures blanques.

A la sala de l'exposició La Col·lecció es pot veure "Quinze forats". Es tracta d'una altra obra de Barceló dedicada al paisatge.

Títol i any: [Sense títol](#), 2008
Autor: Miquel Mont

EL CONTEXT COM A CONTINGUT

Miquel Mont és un artista que des dels anys 80 fusiona escultura i pintura. Juga a superar els límits del quadre.

Així en aquesta obra, la paret del museu fa de llenç com si fos un mural. I la línia gris surt del **bastidor** i s'estén per la paret.

Una altra característica d'aquest artista és la utilització de materials industrials. En aquest cas ha optat per la fusta.

Títol i any: Totes les notícies aptes per publicar
(2001.09-12 - 2015.08-25)
Autor: Sebastian Lloyd Rees

Sebastian Lloyd es caracteritza per seleccionar, retallar i reorganitzar fragments del món urbà i dels mitjans de comunicació. Amb aquests elements crea nous significats.

És un artista que explora la relació entre els mitjans de comunicació, la societat de masses i la construcció de la realitat a través de la imatge. D'aquesta manera ens mostra com els mitjans de comunicació poden manipular la informació.

Aquesta obra en concret està feta amb làmines de fusta contraxapada trobades pel carrer. Per això són fustes que ja han estat pintades, tenen qualche dibuix o duen papers aferrats.

Quan Sebastian Lloyd agafa aquestes fustes, les torna a modificar per a crear la seva obra i transmetre el seu missatge.

Títol i any: Subjecta'm sota l'aigua II, 2023
Autora: Inês Zenha

LA IDENTITAT

Aquesta artista portuguesa treballa molt la relació entre el cos i la identitat. I ho fa a través de la pintura, l'escultura, la ceràmica o altres formes artístiques.

Aquesta pintura és una mostra d'aquesta recerca de la identitat. El cos d'una persona lluita per respirar i trobar la seva pròpia forma.

Títol i any: [Adán i Eva](#), 1980
Autor: Ferran García Sevilla

Aquest díptic presenta els retrats d'Adán i Eva, els dos personatges de la Bíblia relacionats amb l'origen de la humanitat.

Per a realitzar aquesta obra s'ha utilitzat el degoteig i la pinzellada ràpida. Es tracta de tècniques pròpies de **l'art postmodern**.

Títol i any: [El Abanderado](#), 1977
Autor: Joan Miró

Joan Miró era un gran admirador de l'obra de teatre "Ubú Rei" del francès Alfred Jarry. Per això, a partir d'aquesta obra va crear una sèrie de figures i personatges.

Posteriorment, Miró va col·laborar amb el grup de teatre "La Claca" que s'inspirà en aquestes figures per a crear l'obra "Mori el Merma".

Aquesta obra de teatre es va estrenar a Palma l'any 1978.

Es tractava d'una dura crítica a la dictadura franquista de la qual Espanya acabava de sortir. Així, el personatge de "Merma" era una representació simbòlica del dictador Francisco Franco.

L'Abanderat és un altre dels personatges que apareixia a l'obra de teatre "Mori el Merma".

Títol i any: Pinocha, 2017
Autora: Bel Fullana

Bel Fullana crea un univers propi
amb protagonistes femenines
i amb un estil que primer sembla infantil,
però que no és gens innocent.
És la seva manera de poder plantejar
qüestions tan complexes
com la identitat o la sexualitat.

En aquesta obra parteix de 2 elements infantils:
el conte de Pinotxo i l'arc de Sant Martí.
Reconverteix Pinotxo en una figura femenina
on destaca la representació dels pits.
La representació del personatge és agredolça
i allunyada de la innocència dels infants.

Títol i any: [Doña Jerónima de la Fuente](#), 1972
Autor: Antonio Saura

L'obra és un retrat en blanc i negre de sor Jerónima de la Fuente Yáñez.

Aquesta religiosa franciscana de Toledo va ser la fundadora del convent de Santa Clara de la Concepció a Manila l'any 1620.

Aquest fet va ser molt important per a l'expansió del cristianisme a Filipines que llavors era una colònia d'Espanya.

En aquesta pintura, sor Jerónima està representada en posició frontal i de forma molt esquemàtica. Com és habitual a les obres d'Antonio Saura s'observa una pinzellada ràpida i expressiva.

A les mans, sor Jerónima du un crucifix i un altre element que no s'identifica. Se suposa que és un llibre tal i com apareix al retrat que va pintar Velázquez fa 400 anys: *La venerable madre Jerónima de la Fuente*.

És habitual que Antonio Saura faci recreacions de quadres de grans pintors com Goya o Velázquez.

Títol i any: El caigut, 1979

Autor i autora: Luis Seoane i María Elena Montero

El pintor Luis Seoane
i l'artista tapissera María Elena Montero
varen crear una sèrie de tapissos en els anys 70.

Va ser un acord de col·laboració a parts iguals.
Per aquest motiu les obres
estan signades pels dos artistes.

Luis Seoane pintava els dibuixos
a escala natural a l'Argentina.
Després enviava els cartons
al poble de Sada, a A Corunya,
on María Elena Montero creava el tapís.

Aquests tapissos es caracteritzen
per l'ús de colors molt vius
com el vermell, el blau indi i el taronja.
Les figures es representen de forma geomètrica.
Això accentua la rigidesa de les escenes.

En quant a la temàtica dels tapissos
cal destacar les referències a la Guerra Civil espanyola.

Aquest tapís en concret és un homenatge
a tots els caiguts de la Guerra Civil
i en concret a Julian Grimau.

Grimau va ser afusellat l'any 1963.
Va ser la darrera persona processada,
condemnada i afusellada a Espanya
per suposats crims comesos durant la guerra.

Títol i any: [Les tres Gràcies de Blau](#), 1993
 Autora: Rebecca Horn

Aquesta escultura de grans dimensions i aspecte industrial recorda un rellotge d'arena. Però l'objectiu de l'artista és rememorar el mite grec de les "Les tres Gràcies". És a dir, les 3 filles del Déu Zeus que simbolitzen la bellesa, l'amor, la sexualitat i la saviesa.

Així l'escultura està formada per 3 recipients que s'assemblen als pits d'una dona i que són el gran símbol de la feminitat.

Tradicionalment "Les tres Gràcies" s'han pintat nues. Per això Rebecca Horn les representa amb recipients transparents.

Els 3 recipients contenen aigua de color blau intens i estan connectats entre si.

A través d'un sistema de bombeig, l'aigua passa d'un recipient a l'altre.

És a dir, s'alimenten entre si.

D'aquesta manera l'obra expressa generositat i amistat, valors presents al mite de "Les tres Gràcies".

TÍTOLS ORIGINALS DE LES OBRES

Antoni Socías, *Mother Painting 22* [Mare Pintura 22], 1978-2000. Tinta greixosa, vernissos i perns damunt tela i fusta, estructura metàl·lica, 83x170,5x70cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, donació de l'artista.

Antoni Socías, *Mother Painting 23* [Mare Pintura 23], 1978-2002. Tinta greixosa i vernissos damunt tela i fusta, 400x520x7cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, donació de l'artista.

Juan Uslé, *Soñé que revelabas IV*, 2000. Vinílic, dispersió i pigments damunt tela, 274x203cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma.

Fabian Marcaccio, *Emoticonal Abstract Coalition* [Coalició Emocional Abstracta], 1998. Tècnica mixta damunt tela, 285x489x50cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Helmut Dorner, *Neuseeland* [Nova Zelanda], 2008. Laca damunt plexiglàs 170x240x7cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Teo Soriano, *Sense títol*, 2009. Oli damunt llenç, 30,5x36,5cm c/u (tríptic). Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

José María Sicilia, *Sense títol*, 1989. Tècnica mixta damunt tela, 219x221cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció Serra.

Miquel Barceló, *Piedra blanca sobre piedra negra*, 1989. Tècnica mixta damunt tela, 231x286cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit col·lecció Fundació Caixa de Balears.

Miquel Mont, *Sense Títol*, 2008. Acrílic i esmalt damunt contraplacat, 227,5x152cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit Col·lecció de Pintura Contemporània Internacional de la Fundación Barrié.

Sebastian Lloyd Rees, *All the News That's Fit to Print (2001.09-12 - 2015.08-25)* [Totes les notícies aptes per publicar (2001.09-12 - 2015.08-25)], 2015. Pintura industrial, fusta contraplacada, paper, 200x232cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit col·lecció Juan Bonet.

Inês Zenha, *Hold Me Underwater II* [Subjecta'm sota l'aigua II], 2023. Acrílic damunt tela, 199x153cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma.

Ferran Garcia Sevilla, *Adan i Eva*, 1980. Acrílic damunt tela, 195x170 cm.(c/u). Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit col·lecció Ajuntament de Palma.

Joan Miró, *El Abanderado*, ca.1977. Pintura, tela i materials diversos, 198,5x154x45 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, dipòsit col·lecció Govern de les Illes Balears.

Bel Fullana, *Pinocha*, 2017. Oli, acrílic i esprai damunt tela, 290x190 cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma

Antonio Saura, *Doña Jerónima de la Fuente*, 1972. Tècnica mixta damunt paper, 100x70cm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma, donació Fundació d'Art Serra.

María Elena Montero / Luis Seoane, *O caído* [El caigut], 1979, Tapis. 80 x150cm. Col·lecció particular.

Rebecca Horn, *Three Graces in Blue* [Les tres Gràcies de Blau], 1993. Estructura d'acer inoxidable, tres recipients de plexiglàs, sistema de bombeig, aigua destil·lada i tinta. Estructura: 477x223x224cm, plexiglàs:193Ø,129,5Ø,88,5Øcm. Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma

Crèdits fotogràfics

Joan Ramon Bonet, pàg. 12, 20, 30

David Bonet, pàg. 10, 18, 22, 26, 32, 34, 36, 38, 40

Cortesia Fundación Barrié, pàg. 14, 16, 24

Cortesia Inês Zenha i Galeria Pelaires. Fotografia: David Bonet, pàg. 28

@ de les obres, els artistes

© 2025 Es Baluard Museu d'Art Contemporani de Palma
Els continguts d'aquesta guia han estat adaptats i validats per membres de:

#NACHLEBENESBALUARD

@ESBALUARDMUSEU

WWW.ESBALUARD.ORG

ESBALUARD
MUSEU D'ART
CONTEMPORANI
DE PALMA

PLAÇA PORTA SANTA CATALINA, 10

07012 PALMA

T. (+34) 971 908 200

HORARI: DE DIMARTS A DISSABTE DE 10 A 20 H
DIUMENGE DE 10 A 15 H